

Мельник Юлія Олександрівна,

здобувач вищої освіти ступеня «Бакалавр»
студент 402 навчальної групи навчально-
наукового інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник: **Приходько Юрій
Павлович,** доцент кафедри
криміналістичного забезпечення та судових
експертиз навчально-наукового інституту №
2 Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

РОЗВИТОК КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ВИБУХОТЕХНІКИ, ЯК ОКРЕМОЇ ГАЛУЗІ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТЕХНІКИ

Одним із найважливіших завдань, що постає перед правоохоронними органами України, є боротьба з незаконним поводженням з вогнепальною зброєю, боєприпасами, вибуховими речовинами і вибуховими пристроями, а також із злочинами, що вчинюються із застосуванням названих об'єктів, у тому числі і випадками кримінальних вибухів [1, с. 3].

Серйозною загрозою для сучасного суспільства є тероризм та інші кримінальні правопорушення, під час вчинення яких застосовуються як знаряддя злочину вибухові речовини і вибухові пристрої. Злочини, які вчиняються із застосуванням вибухових речовин і вибухових пристроїв, відрізняються особливою жорстокістю, направлені проти життя людей, їх майна, спричиняють суттєву моральну і політичну шкоду, ускладнюють оперативну ситуацію в Україні [1, с. 3].

Соціальна небезпека, складність розслідування випадків застосування вибухових речовин і вибухових пристроїв для вчинення вбивств, нанесення економічного збитку конкурентам, викликали необхідність створення спеціальних методів дослідження з метою визначення епіцентру вибуху, виду і кількості вибухових речовин, які застосовувались, визначення дії вибуху на оточуюче середовище, можливе джерело надходження вибухівки і принципу її введення в дію та іншої інформації, необхідної для встановлення особи виготовлювача знаряддя вибуху та його пошуку [1, с. 3].

Тому, саме криміналістична вибухотехніка активно розвивається в останні роки. Це обумовлено тим, що злочинці в

багатьох випадках використовують для досягнення своїх злочинних цілей вибухові речовини та вибухові пристрої.

Збільшення кількості кримінальних вибухів спричиняє обґрунтовану занепокоєність у громадян нашої держави і спонукає країну вживати серйозних заходів боротьби з цим ганебним явищем. Зріст застосування вибухових речовин та вибухових пристроїв у якості способу вчинення кримінальних правопорушень обумовлений різними причинами і обставинами [2, с. 35].

По-перше - це використання злочинними організованими угрупованнями можливостей вибухових пристроїв для досягнення злочинних цілей.

По-друге - цьому сприяє соціально-економічна криза в Україні і пов'язані з цим проблеми в армії, що призводить до ослаблення контролю за збереженням, використанням і знищенням вибухових речовин.

По-третє - збільшилась кількість військових конфліктів і бойових дій на території колишнього СРСР після його розпаду та в країнах Західної Європи і Близького Сходу, в результаті чого значна кількість громадян отримали відповідний досвід поводження з вибуховими речовинами та боєприпасами [2, с. 36].

Спираючись на кількість кримінальних правопорушень та причини зростання злочинів пов'язаних з використанням вибухових речовин і пристроїв, в криміналістиці виникла потреба виділення окремих напрямків, пов'язаних з методикою розслідування і криміналістичного дослідження об'єктів, які мають відношення до вибуху.

Накопичення досвіду дослідження та використання в ході розслідування кримінальних проваджень, пов'язаних з кримінальними вибухами, нових джерел пошукової та доказової інформації дає підстави говорити про виникнення та необхідність становлення галузі криміналістичної техніки — криміналістичної вибухотехніки, як самостійної галузі криміналістичних знань [3, с. 136].

Криміналістична вибухотехніка - галузь криміналістичної техніки, що вивчає вибухові речовини, вибухові пристрої, засоби підриву, сліди їх дії та закономірності використання (застосування) таких об'єктів при вчиненні кримінальних правопорушень, а також розробляє на цій основі науково-технічні прийоми, методи і засоби пошуку, обстеження, знешкодження, огляду, фіксації, вилучення і дослідження вибухових речовини, вибухових пристроїв і слідів вибуху з метою розслідування та попередження кримінальних правопорушень [4, с. 158].

Криміналістична вибухотехніка відноситься до суто прикладних галузей знань і являє собою цілісну систему інтеграційної наукової дисципліни, направленої на вирішення широкого кола задач по розкриттю, розслідуванню і попередженню кримінальних правопорушень, пов'язаних із застосуванням вибухових речовин і вибухових пристроїв [3, с. 138].

Головна мета криміналістичної вибухотехніки - слугувати інтеграційною теорією аналізу самих різних об'єктів дослідження і їх властивостей з тим, щоб подолати, за словами В. Г. Горохова, "Теоретико-прикладну відчуженість предметних природних і юридичних наук в умовах їх диференціації, що склалася, у вирішенні задач розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із застосуванням вибухових пристроїв" [5, с. 25].

Основний зміст криміналістичної вибухотехніки складають законо- мірності, які являють собою частину предмета науки криміналістики.

Предмет криміналістичної вибухотехніки включає чотири групи закономірностей:

1) закономірності використання вибухових пристроїв як знаряддя кримінального правопорушення;

2) закономірності утворення слідів, пов'язаних з виготовленням, зберіганням і застосуванням вибухових речовин, засобів підриву і вибухових пристроїв;

3) закономірності розробки науково-технічних прийомів, методів і засобів виявлення, збереження, фіксації і вилучення вибухових речовин, засобів підриву, вибухових пристроїв і слідів їх застосування,

4) закономірності криміналістичного дослідження вибухових речовин, засобів підриву, вибухових пристроїв і слідів їх застосування [4, с. 158].

Об'єктами криміналістичної вибухотехніки є:

1) вибухові речовини, вибухові пристрої, засоби підриву, піротехнічні та імітаційні засоби, елементи, що входять до їх складу та залишки після вибуху.

2) сліди виготовлення, зберігання і застосування вибухових речовин, засобів підриву і вибухових пристроїв.

3) матеріали, речовини, інструменти і пристосування, які застосовувались для виготовлення або ремонту вибухових речовин і вибухових пристроїв [4, с. 159].

Отже, з урахуванням специфіки вирішуваних завдань і об'єктів криміналістична вибухотехніка розробляє відповідні прийоми, методи

і технічні засоби, призначені для виявлення, фіксації, вилучення і дослідження вибухових пристроїв, вибухових речовин, слідів і продуктів вибуху.

Список використаних джерел

1. Бухаченко О. А. Криміналістична вибухотехніка як окреме криміналістичне вчення / Олександр Анатолійович Бухаченко. 2010. С. 140.
2. Мельников І. М. Криміналістична вибухотехніка в системі науки криміналістики / І. М. Мельников. 2013. С. 44.
3. Бухаченко О. А. Особливості огляду місця кримінального вибуху за участю спеціаліста-вибухотехніка: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. УДК 343.98.06:3 "№ 22'2009" / Бухаченко Олександр Анатолійович Київ, 2010. 18 с.
4. Криміналістика [текст]: підручник. / В. В. Пясовський, Ю. М. Чорноус, А. В. Іщенко, О. О. Алексєєв та ін. К. : «Центр учбової літератури», 2015. –544 с.
5. Горохов В. Г. Концепция современного естествознания и техники / В. Г. Горохов. М., 2000. 125 с.
6. Приходько Ю.П. Техніко-криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, пов'язаних з кримінальними вибухами: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. К., 2017. 273 с.

Понікарчик Анатолій Андрійович,

головний судовий експерт-вибухотехнік
сектору вибухотехнічних та
пожежотехнічних досліджень Волинського
науково-дослідного експертно-
криміналістичного центру Міністерства
внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПОСТРІЛІВ ВОГ-25, ВОГ-25П, ВОГ-25М, ВОГ-25ПМ ТА СЛІДІВ ЇХ ВИБУХУ

У 1978-1979 роках у СРСР були розроблені 40 мм постріли осколкові гранатометні ВОГ-25 (індекс ГРАУ 7П17) та ВОГ-25П (індекс ГРАУ 7П24). Постріл ВОГ-25-П (підстрибуючий) був розроблений з метою збільшення ефективності осколкової дії по живій силі противника, яка залегла, або знаходиться у незахищених зверху укриттях (окопах, траншеях і т. ін.) [1, ст. 26].

На початку 2000-х років у Російській Федерації були розроблені 40 мм постріли осколкові гранатометні ВОГ-25М (індекс ГРАУ 7П44) та ВОГ-25ПМ (індекс ГРАУ 7П45). На внутрішню поверхню корпусів